

ELŻBIETA IZABELA SZCZEPANKIEWICZ

Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu

ZASADY SPORZĄDZANIA I PRZEGLĄDU OKRESOWYCH SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH TOWARZYSTW FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH I FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH

Wprowadzenie

W Polsce w 2011 r. funkcjonuje około 600 funduszy inwestycyjnych (FI), którymi zarządza obecnie 46 Towarzystw Funduszy Inwestycyjnych (TFI). W 2011 roku niektóre z tych instytucji zadebiutują na GPW w Warszawie. Z uwagi na to, że należą one do jednostek zainteresowania publicznego, ich działalność i sprawozdawczość podlega nadzorowi sprawowanemu przez Komisję Nadzoru Finansowego (KNF)¹.

Sprawozdania finansowe TFI oraz FI² są prezentowane w formie sprawozdań rocznych oraz okresowych (śródrocznych) sprawozdań finansowych (ŚSF). Celem sporządzania ŚSF jest zaktualizowanie ostatniego rocznego sprawozdania finansowego. Z tego względu w ŚSF należy koncentrować się na nowych działaniach i zdarzeniach, które wystąpiły w ostatnim okresie sprawozdawczym. TFI i FI sporządzają oraz ogłaszają roczne i ŚSF w trybie i zakresie określonym przepisami krajowymi, a w niektórych przypadkach zgodnie z międzynarodowymi standardami sprawozdawczości finansowej (MSSF)³.

Celem opracowania jest omówienie wybranych problemów w zakresie sporządzania i przeglądu ŚSF sporządzanych przez TFI oraz FI. Rozważania

---

¹ Działalność i uprawnienia KNF w odniesieniu do TFI i FI reguluje ustawa z 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (DzU Nr 157, poz. 1119 z późn. zm.).

² FI jest osobą prawną, działa jako: FI otwarty, specjalistyczny FI otwarty lub FI zamknięty. TFI może tworzyć również subfundusze. Przedmiot działalności i organizację FI reguluje ustawa z 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych (DzU Nr 146, poz. 1546, z późn. zm.).

³ W przypadku, gdy TFI stanie się emitentem papierów wartościowych musi stosować się również do regulacji giełdowych i MSSF. FI zamknięte prowadzą rachunkowość zgodnie z MSR.

podjęto na tle znowelizowanych przepisów krajowych oraz wytycznych MSSF. W opracowaniu omówiono najważniejsze wymagania, a także wskazano różnice w regulacjach, uwzględniając te, które będą miały znaczenie dla TFI, stających się w 2011 r. emitentami papierów wartościowych.

1. Sprawozdania finansowe TFI w świetle przepisów krajowych

TFI działają w formie spółek akcyjnych. Sporządzają one roczne sprawozdania finansowe zgodnie z zasadami i treścią sprawozdań finansowych, określonych w załączniku nr 1 do **ustawy o rachunkowości (UoR)**⁴, natomiast śródroczne sprawozdania sporządzają zgodnie z załącznikiem nr 2 do **rozporządzenia w sprawie okresowych sprawozdań i bieżących informacji przekazywanych przez TFI i FI do KNF**⁵. W myśl rozporządzenia informacje i raporty bieżące oraz ŚSF, powinny zawierać dane odzwierciedlające specyfikę zaistniałych sytuacji (zdarzeń) w sposób rzetelny, kompletny i umożliwiający ocenę wpływu zdarzeń na sytuację gospodarczą, majątkową, finansową i prawną TFI. Sprawozdania muszą zawierać dane porównywalne z poprzednich okresów.

Zgodnie z § 6 rozporządzenia TFI sporządza i dostarcza do KNF co miesiąc sprawozdanie dotyczące sytuacji finansowej oraz wyniku finansowego według stanu na ostatni dzień danego miesiąca. Na potrzeby sporządzania sprawozdania miesięcznego przyjmuje się zasady wyceny aktywów i pasywów oraz ustalania wyniku finansowego stosowane na dzień jego sporządzenia. TFI dostarcza również do KNF półroczne sprawozdanie finansowe dotyczące zbiorczego portfela papierów wartościowych⁶, wraz z raportem z przeglądu przeprowadzonego przez biegłego rewidenta. Szczegółowy zakres i treść sprawozdań finansowych TFI, także innych dodatkowych informacji i raportów bieżących określają § 4-8 rozporządzenia. Należy podkreślić, że w sytuacji, gdy TFI stosuje się do **MSSF**⁷, ma obowiązek sporządzać roczne sprawozdanie zgodnie z MSR 1 - **Prezentacja sprawozdań finansowych**, natomiast ŚSF zgodnie z MSR 34 - **Śródroczna sprawozdawczość finansowa**.

⁴ Ustawa z 29 września 1994 r. o rachunkowości (DzU z 2009 r. Nr 152, poz. 1223).

⁵ Rozporządzenie MF z 1 września 2009 r. w sprawie okresowych sprawozdań oraz bieżących informacji dotyczących działalności i sytuacji finansowej TFI i FI dostarczanych przez te podmioty Komisji Nadzoru Finansowego (DzU Nr 156, poz. 1253).

⁶ TFI w tym zakresie stosuje się do rozporządzenia RM z 21 czerwca 2005 r. w sprawie szczegółowych warunków wykonywania przez TFI działalności w zakresie zarządzania zbiorczymi portfelami papierów wartościowych (DzU Nr 114, poz. 960).

⁷ W przypadku, gdy TFI podejmie decyzję o stosowaniu się do MSR, w kolejnym raporcie bieżącym musi poinformować KNF o planowanej dacie przejścia na MSR oraz opisać skutki, jakie przejście to wywoła w obszarze kapitału własnego TFI, ze szczególnym uwzględnieniem wpływu na wymogi kapitałowe (§ 4, ust. 40 rozporządzenia).

TFI dostarcza do KNF roczne sprawozdanie finansowe, sporządzone zgodnie z przepisami UoR lub MSR, wraz z raportem z badania oraz opinią biegłego rewidenta wskazującą, czy sprawozdanie jest prawidłowe, rzetelne i jasno przedstawia sytuację majątkową, finansową oraz wynik finansowy TFI. Ponadto TFI dostarcza roczne sprawozdanie finansowe zbiorczego portfela papierów wartościowych wraz z raportem i opinią biegłego rewidenta z badania tego sprawozdania. Terminy przekazywania rocznych sprawozdań finansowych, okresowych (miesięcznych i półrocznych) oraz innych informacji i raportów bieżących sporządzanych przez TFI określają §18-24 rozporządzenia⁸.

2. Sprawozdania finansowe FI w krajowych przepisach prawa

Sprawozdania finansowe FI sporządza się odrębnie od sprawozdania finansowego TFI. Jeżeli TFI zarządza więcej niż jednym FI, sprawozdania finansowe sporządza się oddzielnie dla każdego FI i każdego z subfunduszy. FI sporządzają roczne i ŚSF w innym układzie niż sprawozdania TFI. Podstawowe regulacje w zakresie ich sprawozdawczości finansowej zawiera **UoR** oraz cytowana już **ustawa o FI**. Szczegółowe wytyczne zawiera **rozporządzenie w sprawie szczególnych zasad rachunkowości FI**⁹ oraz wymienione wcześniej **rozporządzenie w sprawie okresowych sprawozdań i bieżących informacji przekazywanych przez TFI i FI do KNF**.

Zgodnie z **rozporządzeniem w sprawie szczególnych zasad rachunkowości FI**, sporządzają dwa rodzaje sprawozdań finansowych: sprawozdanie finansowe FI lub połączone sprawozdanie finansowe FI wraz ze sprawozdaniami jednostkowymi subfunduszy. FI sporządza sprawozdanie finansowe dwa razy w roku, jako półroczne (ŚSF) sprawozdanie finansowe¹⁰ oraz roczne sprawozdanie finansowe¹¹. Sprawozdania muszą posiadać dane porównywalne z poprzedniego roku obrotowego. Sporządza się je w języku polskim i w wal-

---

⁸ Terminy przekazywania danych drogą elektroniczną do KNF: ŚSF (miesięczne – 21 dni, półroczne – 2 miesiące od zakończenia okresu), a roczne sprawozdania – 7 dni po otrzymaniu opinii i raportu biegłego rewidenta, a inne informacje i raporty bieżące (1-4 dni robocze).

⁹ Rozporządzenie MF z 24 grudnia 2007 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości funduszy inwestycyjnych (DzU Nr 249, poz. 1859).

¹⁰ Półroczne sprawozdanie finansowe FI składa się z: bilansu, rachunku wyniku z operacji, rachunku przepływów pieniężnych, zestawienia lokat i zestawienia zmian w aktywach netto.

¹¹ Roczne sprawozdanie FI składa się z: wprowadzenia do sprawozdania finansowego, zestawienia lokat, bilansu, rachunku wyniku z operacji, zestawienia zmian w aktywach netto, rachunku przepływów pieniężnych, not objaśniających i informacji dodatkowej. Do rocznego sprawozdania FI dołącza się również: list TFI zarządzającego FI, skierowany do uczestników FI, opisujący wyniki działania FI w okresie sprawozdawczym oraz oświadczenie depozytariusza o zgodności danych ze stanem faktycznym, dotyczących stanów aktywów FI na rachunkach pieniężnych i rachunkach papierów wartościowych z danymi w sprawozdaniu.

cie polskiej, z wyjątkiem sprawozdań FI inwestujących w waluty. Zakres i ich treść określa załącznik do rozporządzenia.

Rozporządzenie określa terminy przeglądu półrocznego sprawozdania finansowego FI, który przeprowadza biegły rewident. Zarówno sporządzenie, jak i przegląd półrocznych sprawozdań powinny nastąpić w terminie do 2 miesięcy od zakończenia pierwszego półrocza roku obrotowego. Publikacja w prospekcie informacyjnym i na stronach internetowych FI półrocznych sprawozdań finansowych wraz z oświadczeniem depozytariusza i raportem z przeglądu biegłego rewidenta, powinna nastąpić również nie później niż w terminie 2 miesięcy od zakończenia pierwszego półrocza roku obrotowego.

Należy podkreślić, że **rozporządzenie w sprawie ŚSF i bieżących informacji przekazywanych przez TFI i FI do KNF** wskazuje, iż informacje i raporty bieżące oraz roczne i ŚSF sporządzane przez FI powinny zawierać dane odzwierciedlające specyfikę zaistniałej sytuacji (zdarzeń) w sposób rzetelny, kompletny i umożliwiający ocenę wpływu zdarzeń na sytuację gospodarczą, majątkową, finansową i prawną FI. Zakres informacji, raportów i sprawozdań FI określają § 9-17 rozporządzenia. W myśl § 15, ust. 1-4 rozporządzenia FI jest zobowiązany dostarczać do KNF sprawozdania okresowe w formie: sprawozdań kwartalnych, półrocznych i rocznych sprawozdań finansowych. Przy czym FI zamknięty prowadzący rachunkowość zgodnie z MSR dostarcza KNF, łącznie z powyższymi sprawozdaniami dodatkowe dane określone w załączniku nr 5 do rozporządzenia. Natomiast FI z wydzielonymi subfunduszami przekazuje wyłącznie sprawozdania kwartalne subfunduszy. Szczegółowe terminy przekazywania informacji i raportów bieżących oraz sprawozdań finansowych rocznych i okresowych (kwartalne i półroczne), które sporządzają FI określają § 19-24 rozporządzenia¹².

3. Szczególne regulacje dla emitentów papierów wartościowych

TFI, który stanie się emitentem papierów wartościowych, musi sporządzać odpowiednie roczne i ŚSF w celu spełnienia obowiązków wynikających z regulacji giełdowych. W myśl art. 45 ust. 1a UoR sprawozdania finansowe emitentów dopuszczonych oraz emitentów ubiegających się o ich dopuszczenie do obrotu na jednym z rynków regulowanych krajów UE, powinny być sporządzane zgodnie z MSSF. TFI, który stosował dotychczas zasady i metody rachunkowości zgodne z UoR, by stać się emitentem jest zobowiązany do zidentyfikowania obszarów występowania różnic pomiędzy UoR i MSSF. Najczęstsze obszary występowania głównych różnic pomiędzy publikowanym przez emiten-

¹² Terminy przekazywania sprawozdań do KNF: sprawozdania okresowe (kwartalne - 35 dni, półroczne - 2 miesiące po zakończeniu okresu), roczne sprawozdania - 7 dni po otrzymaniu opinii i raportu biegłego rewidenta, informacje i raporty bieżące (1-4 dni robocze).

ta sprawozdaniem finansowym sporządzonym zgodnie z UoR a sprawozdaniem finansowym, które zostałyby sporządzone zgodnie z MSSF prezentuje tabela 1.

Tabela 1

Obszary różnic w sprawozdaniach wynikające ze stosowania UoR i MSSF

Obszar	Różnice
Środki trwałe	Zgodnie z MSSF amortyzację nalicza się systematycznie przez okres użytkowania środka trwałego. Podstawą naliczania jest cena nabycia lub koszt wytworzenia środka pomniejszona o jego wartość końcową (rezydualną). Wartość ta powinna być weryfikowana co najmniej raz w roku i odpowiadać kwocie, jaką TFI mógłby na dany moment uzyskać, z uwzględnieniem wieku i stanu środka, jaki będzie na koniec okresu użytkowania. MSSF nie przewidują dokonywania jednorazowych odpisów amortyzacyjnych z chwilą oddania do użytkowania niskocennych środków o wartości do 3,5 tys. zł. Według MSSF amortyzacja tych środków powinna być ustalana według przewidywanego okresu użytkowania. Ujęcie różnicy z tytułu odmiennych zasad amortyzacji środków może nie wywierać istotnego wpływu na sprawozdania za lata poprzednie sporządzane według UoR.
Rezerwy na świadczenia pracownicze	Zgodnie z MSSF rezerwy na świadczenia pracownicze określa się metodą aktuarną. W prospekcie można nie ująć ewentualnej rezerwy na odprawy emerytalne, rentowe i pośmiertne, jeśli nie wywierają istotnego wpływu na prezentowane sprawozdania finansowe.
Należności i zobowiązania	Należności i zobowiązania handlowe, zgodnie z MSSF, powinny być wyceniane z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej a zgodnie z UoR są wyceniane w wartości wymagającej zapłaty. Różnice z różnych metod wyceny nie wykazuje się, gdy nie są istotne.
Rozliczenia międzyokresowe	Zgodnie z MSSF, rozliczenia międzyokresowe czynne przedstawia się jako należności, a rozliczenia biernie jako zobowiązania. W określonych przypadkach, pozycje czynnych rozliczeń traktuje się jako koszty okresu, w którym zostały poniesione, a nie rozlicza się w czasie jak to przewidziano w UoR. Ponadto UoR przewiduje wykazywanie czynnych i biernych rozliczeń w odrębnych pozycjach bilansu. Może to powodować zmianę wartości bilansowych i wynikowych według MSSF w stosunku do prezentowanego sprawozdania zgodnie z UoR.
Podatek odroczony	Podatek odroczony uwzględniony w sprawozdaniu według MSSF powinien uwzględniać wszystkie różnice między sprawozdaniem sporządzonym według MSSF a sporządzonym według UoR.
Informacje o podmiotach powiązanych	MSSF 24 zawiera szerszą definicję podmiotów powiązanych niż to wynika z przepisów UoR. Do grona podmiotów powiązanych zaliczane są także: osoby sprawujące bezpośrednio lub pośrednio kontrolę, współkontrolę lub wywierające znaczący wpływ na TFI (w tym również osoby fizyczne), kluczowe kierownictwo TFI, bliskich członków rodzin osób wymienionych w powyższych punktach, a także podmioty, w których osoby wymienione powyżej sprawują kontrolę, znaczący wpływ, lub dysponują znaczącą liczbą głosów.
Zakres informacji dodatkowych	MSSF wprowadzają rozszerzony zakres ujawnień w stosunku do zakresu danych wykazywanych w sprawozdaniach finansowych sporządzonych zgodnie z UoR.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Prospektu emisyjnego IDEA TFI S.A, s. 94-95.

Zarząd TFI może jednak nie publikować¹³ wartościowego uzgodnienia tych różnic w wyniku netto oraz w kapitale własnym, ale tylko w wypadku, gdy w ocenie zarządu ewentualne różnice nie wywarłyby istotnego wpływu na rzetelność sprawozdania finansowego.

Emitent sporządza roczne oraz dodatkowe ŚSF uwzględniając przepisy ustawy o obrocie instrumentami wartościowymi¹⁴ oraz rozporządzenia w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych¹⁵. Rozporządzenie to reguluje m.in.: rodzaj, zakres i formę informacji bieżących i okresowych oraz częstotliwość i terminy przekazywania tych informacji przez emitentów na GPW lub na rynku regulowanym innego niż RP państwa członkowskiego. W myśl przepisów rozporządzenia emitent jest zobowiązany do sporządzania i przekazywania **raportów okresowych: kwartalnych, półrocznych i rocznych**. Skrócone kwartalne i półroczne ŚSF sporządza się według obowiązujących zasad rachunkowości, mających zastosowanie przy sporządzaniu rocznego sprawozdania finansowego emitenta za rok obrotowy, którego ŚSF dotyczą.

4. Zasady sporządzania ŚSF według MSSF

MSSF mają zastosowanie wówczas, gdy TFI lub FI zamknięty podlega obowiązkowi lub podjęcie decyzję o publikacji ŚSF zgodnie z nimi¹⁶. Jednostka, która przedstawia kwartalne i półroczne ŚSF stosuje się do postanowień zawartych w **MSR 34 - Śródroczna sprawozdawczość finansowa** i do zasad ogólnych wymienionych w **MSR 1 - Prezentacja sprawozdań finansowych**, uwzględniając także inne MSSF. TFI i FI, sporządzając ŚSF, stosuje się do zasad ogólnych:

- rzetelnej prezentacji i zgodności z MSSF (par. 13-22 MSR 1),

---

¹³ Na podstawie § 7 ust. 2 rozporządzenia MF z 18 października 2005 r. w sprawie zakresu informacji wykazywanych w sprawozdaniach finansowych (...) w prospekcie emisyjnym dla emitentów z siedzibą na terytorium RP, dla których właściwe są polskie zasady rachunkowości (DzU nr 209, poz. 1743) oraz rozporządzenie MF z 19 lutego 2009 r. zmieniające rozporządzenie z 18 października 2005 r. (DzU Nr 33, poz. 260).

¹⁴ Ustawa z 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (DzU Nr 184, poz. 1539, z późn. zm.), oraz ustawa z 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (DzU Nr 183, poz. 1538, z późn. zm.).

¹⁵ Rozporządzenie MF z 19 lutego 2009 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych (...) (DzU Nr 33, poz. 259) oraz Rozporządzenie MF z 6 sierpnia 2009 r. zmieniające rozporządzenie z 19 lutego 2009 r. (DzU Nr 131, poz. 1080).

¹⁶ Podejmując decyzję o stosowaniu się do MSSF dokonuje się wyboru polityki rachunkowości zgodnie z MSSF i sporządza się sprawozdania finansowe za co najmniej 2 poprzednie lata według MSSF. Reguluje to MSSF 1 – Zastosowanie MSSF po raz pierwszy.

- zasady kontynuacji działalności (par. 23-24 MSR 1),
- zasady memoriału (par. 25-26 MSR 1),
- ciągłości prezentacji z zastosowaniem stałych zasad sposobu prezentacji i grupowania pozycji (par. 27-28 MSR 1),
- istotności i agregowania danych (par. 29-31 MSR 1),
- kompensowania (par. 32-35 MSR 1).

Dodatkowe wytyczne zawarte w par. 23-25 MSR 34 przy sporządzaniu ŚSF wskazują konieczność stosowania zasady istotności. Zasada ta została zdefiniowana w **MSR 1**, a także implikuje wytyczne w **MSR 8 - Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów**. Zgodnie z nią każdą istotną kategorię podobnych pozycji prezentuje się w sprawozdaniu finansowym oddzielnie. Ponadto MSR 8 wymaga m.in. ujawnienia informacji o zmianach wartości szacunkowych, błędach i zmianach zasad rachunkowości, które są istotne. Istotne są one wówczas, gdy pojedynczo lub razem, mogą wpłynąć na decyzje gospodarcze podejmowane przez użytkowników na podstawie danego sprawozdania finansowego.

Sporządzając ŚSF trzeba stosować takie same zasady (politykę) rachunkowości, jak przy sporządzaniu rocznego sprawozdania finansowego. Wyjątek stanowi zmiana polityki rachunkowości wprowadzonej po dacie ostatniego rocznego sprawozdania finansowego. Zmiany w polityce rachunkowości należy także uwzględnić przy sporządzaniu następnego rocznego sprawozdania finansowego (par. 28 MSR 34). Dokonuje się także przekształcenia danych za poprzednie okresy śródroczne (par. 43 MSR 34).

W MSR 34 zaleca się emitentom, by przy sporządzaniu ŚSF uwzględnili zasady ujmowania, wyceny i ujawniania informacji określone w tym standardzie. Ponadto wskazano, aby sporządzano ŚSF przynajmniej na koniec pierwszego półrocza roku obrotowego oraz udostępniano ŚSF nie później niż w ciągu 60 dni po zakończeniu okresu śródrocznego (par. 1 MSR 34). **Okres śródroczny** zdefiniowano jako okres sprawozdawczy krótszy od pełnego roku obrotowego (par. 4 MSR 34). W polskich rozporządzeniach wskazuje się natomiast okresy, za które sporządza się roczne lub okresowe sprawozdania finansowe, tj. odpowiednio okresy roczne, półroczne, kwartalne lub miesięczne, a także wskazuje się terminy ich przedstawienia KNF.

MSR 34 reguluje również minimalne części składowe i treść ŚSF oraz zasady ujęcia i wyceny dla poszczególnych pozycji ŚSF. Zgodnie z wytycznymi MSR 34 **ŚSF to sprawozdania finansowe**, które zawierają **pełny zestaw sprawozdań finansowych**, zgodny z MSR 1, albo **zestaw skróconych ŚSF**, zgodny z MSR 34. W rozumieniu par. 3 MSR 1 na sprawozdania finansowe składają się sprawozdania prezentowane samodzielnie lub w ramach publicznie dostępnego dokumentu, takiego jak raport roczny lub prospekt emisyjny.

Pełne sprawozdanie finansowe, w myśl par. 8. MSR 1 i par. 5 MSR 34, składa się z następujących elementów:

- 1) sprawozdania z pozycji finansowej;
- 2) sprawozdania z pełnego dochodu;
- 3) sprawozdania ze zmian w kapitale własnym;
- 4) sprawozdania z przepływów środków pieniężnych oraz
- 5) informacji dodatkowych o przyjętych znaczących zasadach (polityce) rachunkowości oraz innych informacji objaśniających.

W sytuacji, gdy zasady rachunkowości były stosowane retrospektywnie albo niektóre pozycje w sprawozdaniu zostały przekształcone lub ujęte w zmieniony sposób sporządza się sprawozdanie z pozycji finansowej na dzień otwarcia najwcześniejszego okresu porównawczego. **Skrócone ŚSF** według par. 8 MSR 34 składa się z następujących elementów:

- 1) skróconego sprawozdania z pozycji finansowej;
- 2) skróconego sprawozdania z pełnego dochodu, przedstawionego w formie: skróconego pojedynczego sprawozdania albo skróconego oddzielnego rachunku zysków i strat oraz oddzielnego skróconego sprawozdania z całkowitych dochodów;
- 3) skróconego sprawozdania ze zmian w kapitale własnym;
- 4) skróconego sprawozdania z przepływów pieniężnych); oraz
- 5) wybranych dodatkowych informacji objaśniających.

W par. 6 MSR 34 wskazano, że ze względu na postulat aktualności danych i kwestie kosztowe oraz w celu uniknięcia powtarzania informacji uprzednio podanych, zarząd może podjąć decyzję, aby w ŚSF podać mniej informacji niż w sprawozdaniu rocznym. W ŚSF należy koncentrować się na nowych działaniach, zdarzeniach i okolicznościach, przy tym nie powielając informacji uprzednio podanych w sprawozdaniu rocznym.

Jeśli TFI lub FI publikuje pełne sprawozdanie finansowe w ramach ŚSF, forma i treść tego sprawozdania powinny spełniać wymogi określone w MSR 1. Jeżeli natomiast jednostka publikuje za dany okres skrócone ŚSF, to w sprawozdaniu tym zawiera się przynajmniej wszystkie grupy pozycji i sumy częściowe, które znalazły się ostatnim rocznym sprawozdaniu finansowym, a także wybrane informacje objaśniające wymagane w MSR 34. Dodatkowe pozycje sprawozdania finansowego lub informacje objaśniające ujmuje się jeśli ich pominięcie doprowadziłoby do sytuacji, w której skrócone ŚSF wprowadzałyby użytkownika informacji w błąd (par. 11).

MSR 34 w par. 20 wymaga, podobnie jak rozporządzenie w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych na GPW, aby ŚSF (skrócone lub pełne) prezentowały dane za okresy bieżące i odpowiednie dane porównawcze:

- 1) ŚSF z pozycji finansowej prezentuje dane na koniec bieżącego okresu śródrocznego i dane porównywalne na koniec poprzedzającego roku obrotowego,
- 2) ŚSF z całkowitych dochodów (lub wyodrębniony rachunek zysków i strat) prezentuje dane za bieżący okres śródroczny i narastająco za

bieżący rok obrotowy do daty sprawozdania i dane porównywalne za okresy śródroczne (bieżący i od początku roku do danego dnia) bezpośrednio poprzedzającego roku obrotowego,

- 3) ŚSF ze zmian w kapitale własnym prezentuje dane narastająco za bieżący rok obrotowy do daty sprawozdania oraz dane za porównywalny okres od początku roku do danego dnia, bezpośrednio poprzedzającego roku obrotowego,
- 4) ŚSF z przepływów pieniężnych prezentuje dane za bieżący rok do daty sprawozdania i za porównywalny okres od początku roku do danego dnia, bezpośrednio poprzedzającego roku obrotowego.

W wypadku, gdy TFI lub FI sporządziło swoje pierwsze ŚSF zgodnie z MSR 34, a sprawozdanie to nie dotyczyło pierwszego roku jego działalności, to musi wykazać wymienione dane porównawcze.¹⁷

W sytuacji, kiedy jednostka nie posiada dostępnych w swej dokumentacji informacji finansowych potrzebnych do sporządzenia porównawczych ŚSF, pomija ona porównawcze sprawozdania finansowe za poprzedni okres. W informacji dodatkowej należy uwzględnić wszelkie informacje, zdarzenia lub transakcje, które są istotne dla zrozumienia bieżącego okresu śródrocznego, a które nie zostały ujawnione w innym miejscu ŚSF. Informacje ujawnia się według stanu od końca roku obrotowego do dnia sporządzenia ŚSF (par. 16). Jednostka powinna umieścić w informacji stwierdzenie, że w ŚSF przestrzegano tych samych zasad rachunkowości i metod obliczeniowych, co w ostatnim rocznym sprawozdaniu finansowym. Jeśli zasady te lub metody zostały zmienione, należy zawrzeć opis rodzaju i skutków tej zmiany. Zamieszcza się również komentarz objaśniający, dotyczący innych okoliczności w okresie śródrocznym, a także rodzaj oraz kwoty wpływające na pozycje sprawozdania, które są nietypowe ze względu na ich rodzaj, wielkość lub częstotliwość. Należy również wskazać rodzaj i kwoty zmian wartości szacunkowych, które były prezentowane w poprzednich okresach śródrocznych bieżącego roku obrotowego, lub zmiany wartości szacunkowych prezentowane w poprzednich latach obrotowych, jeśli wywierają one istotny wpływ na bieżący okres śródroczny. W informacji dodatkowej należy wykazać emisje, wykup i spłaty dłużnych i kapitałowych papierów wartościowych oraz wypłacone dywidendy, w podziale na akcje zwykłe i pozostałe akcje.

Zgodnie z MSR 34 nie ma konieczności, aby w informacji dodatkowej zamieszczać nieznaczące aktualizacje informacji, które zostały wcześniej przedstawione w informacji dodatkowej do ostatniego rocznego sprawozdania finansowego (par. 15). Stąd na dzień sporządzenia ŚSF bardziej użyteczne jest udostępnienie informacji, które dotyczą zdarzeń i transakcji, znaczących dla zrozumienia zmian sytuacji finansowej i wyników działalności jednostki, i które zaistniały po dacie sporządzenia ostatniego rocznego dnia sprawozdawczego.

---

¹⁷ *Interim financial reporting. A guide to IAS 34*, Deloitte 2007, www.iasplus.com.

MSR 34 pozostawia jednostkom możliwość przedstawiania również innych informacji dodatkowych, jeśli podyktowane jest to potrzebami użytkowników sprawozdania. Zakres tych dodatkowych informacji uregulowano w krajowych regulacjach, m.in. w rozporządzeniu w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz rozporządzeniu w sprawie szczegółowych zasad rachunkowości FI.

5. Przegląd ŚSF według Krajowych Standardów Rewizji Finansowej

W lutym 2010 r. Krajowa Rada Biegłych Rewidentów ogłosiła pierwsze Krajowe Standardy Rewizji Finansowej (KSRF), zastępujące dotychczasowe normy zawodowe. Ogólne zasady przeprowadzania przeglądu ŚSF jednostek określa KSRF nr 3. Nie zawiera on jednak żadnych szczegółowych wytycznych, które dotyczą specyficznej działalności i sprawozdań TFI i FI.

Zgodnie z ogólnymi zasadami KSRF nr 3¹⁸ przeprowadzania przeglądu ŚSF, biegły rewident na podstawie przeprowadzonego przeglądu ŚSF wyraża stanowisko o tym, czy ŚSF badanego TFI oraz FI i subfunduszy są zgodne z zasadami (polityką) rachunkowości oraz czy rzetelnie i jasno przedstawiają, we wszystkich istotnych aspektach, sytuację majątkową i finansową oraz wynik finansowy. Zasady ogólne wskazują również, że warunkiem poprawnego przeprowadzenia przeglądu ŚSF jest dobra znajomość działalności, systemu księgowości i kontroli wewnętrznej jednostki sporządzającej sprawozdanie (ust. 6). Dlatego podczas przeglądu ŚSF biegły powinien wziąć pod uwagę przepisy szczegółowe dotyczące TFI i FI, w szczególności zawarte w aktach wykonawczych, w tym m.in. rozporządzenie w sprawie szczególnych zasad rachunkowości FI, nowe przepisy w sprawie kontroli wewnętrznej w FI¹⁹, a w wypadku emitentów także stosowanie się TFI i FI do regulacji giełdowych i MSSF.

Biegły przeprowadza przegląd głównie drogą analizy danych finansowych poprzez wgląd w księgi rachunkowe oraz wykorzystanie informacji uzyskanych od kierownictwa i księgowych. KSRF nr 3 wskazuje, że procedury stosowane podczas prowadzenia przeglądu mogą nie zapewnić uzyskania wszystkich dowodów wymaganych przy badaniu sprawozdania finansowego, a sam przegląd umożliwia jedynie uzyskanie racjonalnego stopnia pewności, że ŚSF nie zawiera istotnych nieprawidłowości (ust. 9). Stąd KSRF zaleca, aby biegły przy planowaniu i przeprowadzaniu przeglądu wykazywał zawodowy sceptycyzm przyjmując, że ŚSF nie jest zgodne z zasadami rachunkowości i/lub nie spełnia

¹⁸ KSRF Nr 3 - Ogólne zasady przeprowadzania przeglądu sprawozdań finansowych, skróconych sprawozdań finansowych oraz wykonywania innych usług poświadczających. Ogłoszony w Uchwale KRBR nr 1608/38/2010 z 16 lutego 2010 r. www.kibr.pl

¹⁹ Przepisy te określono w rozporządzeniu MF z 4 marca 2009 r. w sprawie kontroli wewnętrznej, ewidencji zawartych transakcji, (...) (DzU Nr 45, poz. 364).

warunku rzetelności. Ponadto KSRF nr 3 w ust. 10 wskazuje aspekty istotne podczas przeglądu ŚSF, które biegły powinien uwzględnić. Standard w ust. 14-19 określa również ogólny zakres i metody przeglądu ŚSF. Z przeglądu ŚSF sporządza się dokumentację roboczą oraz raport. Raport z przeglądu powinien zawierać stanowisko biegłego o ŚSF. Może również ujmować ewentualne zastrzeżenia do ŚSF i uzupełniające objaśnienia do raportu, w szczególności informacje o ewentualnych poważnych zagrożeniach dla kontynuowania działalności przez TFI i FI. Ponadto KSRF nr 3 zaleca, aby ujawnione podczas przeglądu istotne spostrzeżenia dotyczące systemu rachunkowości, systemu kontroli wewnętrznej TFI lub innych obszarów działalności TFI i FI, które nie wywierają wpływu na treść raportu z przeglądu ŚSF przekazać kierownikowi TFI w liście poufnym. Przy przeglądzie biegły powinien stosować się także do zasad określonych w KSRF nr 1²⁰.

Uwagi końcowe

Sporządzane przez TFI i FI ŚSF, zgodnie z UoR lub MSSF, aktualizują ostatnie pełne roczne sprawozdania finansowe. Wykazują nowe działania, okoliczności i zdarzenia mające wpływ na sytuację majątkową, finansową i prawną. Podsumowując analizę wytycznych MSSF i przepisów krajowych, należy wskazać, że podstawowym obszarem różnic w tych regulacjach jest definicja oraz zakres ŚSF. Zgodnie z MSSF TFI i FI może dokonać wyboru, czy sprawozdanie sporządza w pełnej formie zgodnie z MSR 1, czy też w formie skróconej zgodnie z MSR 34. W krajowych przepisach rachunkowości brak regulacji ustawowych w tym zakresie. Ważnym przedmiotem różnicy jest także zakres dodatkowych ujawnień w ŚSF. MSSF precyzują wszystkie wymagane ujawnienia, a w polskim prawie brak szczegółowych regulacji ustawowych w tym zakresie. Kolejną ważną różnicą jest sprecyzowanie okresów porównawczych ŚSF. MSSF precyzują okresy porównawcze dla pełnych i skróconych ŚSF, natomiast tego zagadnienia nie objęto UoR. W pewnym stopniu różnice te niwelują regulacje giełdowe.

Od marca 2010 r. biegli rewidenci stosują się do nowych KSRF, w których określono ogólne zasady, zakres i metody przeprowadzania przeglądu ŚSF. Standardy nie zawierają jednak szczegółowych wytycznych, które dotyczą specyficznej działalności i sprawozdań instytucji finansowych.

Literatura

Interim financial reporting. A guide to IAS 34, Deloitte 2007, www.iasplus.com.
KSRF 1-3, Uchwała KRBR nr 1608/38/2010 z 16 lutego 2010 r. www.kibr.pl.

---

²⁰ KSRF Nr 1 dotyczy ogólnych zasad badania sprawozdań finansowych, www.kibr.pl

- Prospekt emisyjny IDEA TFI S.A. z dnia 22.12.2010 r.
- Rozporządzenie MF z 18 października 2005 r. w sprawie zakresu informacji wykazywanych w sprawozdaniach finansowych i skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych wymaganych w prospekcie emisyjnym dla emitentów z siedzibą na terytorium RP, dla których właściwe są polskie zasady rachunkowości (DzU nr 209, poz. 1743).
- Rozporządzenie MF z 4 marca 2009 r. w sprawie kontroli wewnętrznej, ewidencji zawartych transakcji, zapobiegania występowaniu konfliktów interesów, dokumentowania źródeł będących podstawą decyzji inwestycyjnych w towarzystwie funduszy inwestycyjnych (DzU Nr 45, poz. 364).
- Rozporządzenie MF z 24 grudnia 2007 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości funduszy inwestycyjnych (DzU z 2007, Nr 249, poz. 1859).
- Rozporządzenie MF z 1 września 2009 r. w sprawie okresowych sprawozdań oraz bieżących informacji dotyczących działalności i sytuacji finansowej towarzystw funduszy inwestycyjnych i funduszy inwestycyjnych dostarczanych do Komisji Nadzoru Finansowego (DzU Nr 156, poz. 1253).
- Rozporządzenie MF z 19 lutego 2009 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (DzU Nr 33, poz. 259)
- Rozporządzenie MF z 6 sierpnia 2009 r. zmieniające rozporządzenie MF z 19 lutego 2009 r. (DzU Nr 131, poz. 1080).
- Rozporządzenie MF z 19 lutego 2009 r. zmieniające rozporządzenie z 18 października 2005 r. (DzU Nr 33, poz. 260)
- MSSF, w: Rozporządzenie (WE) Nr 1126/2008 z 3.11.2008 r. przyjmujące MSR zgodnie z rozporządzeniem (WE) Nr 1606/2002 (DzUrz. UE L 320).
- Ustawa z 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych (DzU Nr 146, poz. 1546 z późn. zm.)
- Ustawa z 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (DzU Nr 184, poz. 1539, z późn. zm.).
- Ustawa z 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (DzU Nr 183, poz. 1538, z późn. zm.).
- Ustawa z 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (DzU Nr 157, poz. 1119 z późn. zm.).
- Ustawa z 29 września 1994r. o rachunkowości (DzU 2009,Nr 152,poz. 1223).

dr Elżbieta I. Szczepankiewicz
Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu
Katedra Rachunkowości
al. Niepodległości 10, 61-875 Poznań

THE PRINCIPLE OF PREPARING AND REVIEW OF INTERIM FINANCIAL REPORTING BY INVESTMENT FUNDS MANAGEMENT COMPANY AND INVESTMENT FUNDS

Summary

Financial statements preparing by investment funds management company and investment funds serve as an aid in making economic decisions. Financial statements are presented either in the form of an annual report or an interim report. The main aim of an interim financial report is to provide an update to the latest complete annual financial statements. Such a report should focus on new activities, events and circumstances. At the moment financial reporting is governed both by IFRSs, as well as domestic regulations. This article discusses selected issues of interim financial reporting in view of the current Polish regulations and guidelines provided by IFRSs.

Translated by Elżbieta I. Szczepankiewicz

